

19-2 Nedre Mjølstad

Med et opphold 1903-1906 har Nedre Mjølstad vært i samme families eie siden 1731, da Syver Tordsen (1703-1753) fra Stav på Nes kjøpte garden. Brukerne deretter var Jens Syversen Mjølstad (1730-1786), Peder Pedersen Haug (1772-1869) som giftet seg med Kari Jensdatter Mjølstad (1776-1862) og Peder Pedersen Mjølstad (1803-1882) som overtok i 1836. Han var gift med Anne Jacobsdatter Tranberg (1810-1875). Garden var i 1865 bebodd av åtte personer med Peder Pedersen som gardbruker. Av husdyr hadde de tre hester, 12 storfe, 16 sauer og tre griser. Sønnen til Anne og Peder, også Peder Pedersen Mjølstad (1841-1912) giftet seg med Berte Svendsdatter Rud (1843-1909) fra Søndre Land. De fikk ett barn, datteren Karen Mjølstad (1871-1949).

Familien solgte i 1903 Mjølstad til Olaus Schjager (1849-1914). Salget kan ikke ha vært frivillig. I 1906 klarte de å ta den tilbake på Karen Mjølstads odel. Olaus Schjager kom opprinnelig fra Fluberg. Han var sønn av skolelæreren Syver Schjager som bodde på småbruket Nydal i Fluberg. Delvis i kompaniskap med sambygdingen Østen Rødnæs kjøpte Olaus Schjager opp flere gardsbruk og skogteiger i Vardal. Myhre i Åslendet eide Olaus i mange år. Til Mjølstad kom han etter å ha solgt Myhre til kompanjongen Østen Rødnæs. Da Olaus måtte forlate Mjølstad kjøpte han igjen Myhre. Der ble han boende til han døde i 1914. Enken, Inger Schjager, solgte ganske snart Myhre til Ole A. Sælid.

Karen Mjølstad (1871-1949) giftet seg i 1910 med Johannes Nilsen Huse (1864-1943). Han var sønn av Beate og Nils Huse på Huse i Kolbu. Johannes hadde best odel på Huse, men valgte å drive Nedre Mjølstad sammen med Karen. Det ble den yngre broren Nils som tok over farsgarden i Kolbu. Karen og Johannes fikk sønnen Peder (1911-1994). Han vokste opp som enebarn, men var ikke det eneste barnet på garden som i 1920 hadde 13 beboere. Helga og Olav Stenberg med to barn i tillegg til en rekke tjenestefolk hadde tilhold på Mjølstad. Olav var høvelmester. Helga og Olav skulle i 1922 få datteren Hilda Olaug som giftet seg med Georg Finn.

Peder Huse giftet seg med Jenny Finn (1916-2003) som var datter av husmannsfolkene Johanne Almstuen (1879-1950) og Petter Johansen (1882-1958) på Finn under Aalstad. Slekten hadde vært på Finn siden 1884. I 1944 kunne Johanne og Petter kjøpe bruket av Johan Aalstad. De fikk fem barn:

1. Johan Finn (1907-1981), småbruker, gift med Lilly Lauritsen (1913-2002)

2. Edvin Finn (1909-1991), selveier på Finn, gift med Evinda Othilie Stensveen (1908-1999)
3. Georg Finn (1912-1995), bussjåfør, bosatt på Tobru gift med Hilda Olaus Stenberg (1922-2015)
4. Beate Finn (1914-2000), gift med Bernhard Reinli (1911-1986)
5. Jenny Finn (1916-2003), gift med Peder Huse (1911-1994), gardbruker på Nedre Mjølstad. De fikk barna Beate, f. 1941, Johannes, f. 1943 og Harald, f. 1946.

Nedre Mjølstad hadde i 1865 tre husmannsplasser som ikke ble til selvstendige bruk. Dette var Mjølstadsveen med tre storfe og tre sauer, Mjølstadbakken med ett storfe og to sauer og Mjølstadhagen med tre sauer.

Eierskifter iht. pantebok:

- 1836 Skjøte fra Peder Pedersen til sønnen Peder Pedersen
- 1866 Skjøte fra Peder Pedersen til sønnen Peder Pedersen
- 1903 Skjøte fra Peder Pedersen til Olaus Schjager
- 1906 Skjøte fra Olaus Schjager til Karen Mjølstad